

Gildeskål
kommune

Gildeskålbarna – vårres felles ansvar

Strategi for forebygging av omsorgssvikt og alvorlige atferdsvansker
2024 - 2028

Sak 2024/856

Utkast til offentlig ettersyn 20.09.-01.11.2024

Foto: Marthe Mølstre

Innhold

1. Innledning	3
2. Bakgrunn	3
3. Begrepsavklaring.....	3
4. Overordnede mål og strategier	4
4.1 Mål for barnevernsreformen, herunder oppvekstreformen	4
4.2 Kommuneplanens samfunnsdel 2020–2032	4
5. Utfordringsbilde i Gildeskål	4
6. Gildeskålbarna – vårt felles ansvar	5
7. Forebygging av omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker	7
7.1 Risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer i barns oppvekst	7
8. Forebyggende innsats	8
8.1 Eksisterende forebyggende innsats.....	9
8.2 Foreslått forebyggende innsats	12
9. Samhandling	13
10. Fremtidsbildet.....	13
11. Ressurser.....	14

1. Innledning

Strategi for forebygging av omsorgssvikt og alvorlige atferdsvansker synliggjør hvordan Gildeskål kommune skal videreutvikle det forebyggende arbeidet mot omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker. Strategien er en del av endringsarbeidet i oppvekstreformen fra 2022. Oppvekstreformen samsvarer godt med målsettinger i kommuneplanens samfunnsdel. Tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid skal sees i organiseringen av Gildeskål kommune, og skal være bærende pilarer i kommunens styringsdokumenter.

Strategien har blitt til gjennom et bredt tverrfaglig samarbeid mellom tjenester som jobber med barn, unge og familier i kommunen. Innspill fra barn, unge og familier har blitt innhentet gjennom medvirkningsrunder, spørreundersøkelser og tjenestenes erfaringer. Strategien skal hjelpe oss i arbeidet med å være bevisste på de utfordringene vi har, og hva vi må sette søkelys på i framtida når det kommer til forebygging og tidlig innsats for risikoutsatte barn og unge.

Gildeskål kommune skal være et trygt og godt sted å vokse opp, og alle barn og unge skal få den hjelpen de trenger. Foreldrene er oftest de beste til å ivareta de følelsesmessige behovene til barna, og til å legge til rette for mestring og utvikling. Forebygging av omsorgssvikt handler i stor grad om familiestøtte, og oppvekstreformen sier at kommunen skal tidligere inn med breiere tiltak.

2. Bakgrunn

Oppvekstreformen er en konsekvens av barnevernsreformen som trådte i kraft 1. januar 2022. Reformen skal styrke kommunenes forebyggende arbeid og tidlig innsats for barn, unge og deres familier. Barnevernsreformen regulerer først og fremst barnevernet, men målene i reformen kan kun nås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren. Samlet sett handler reformen i realiteten om barn og unges oppvekst- og læringsmiljø, hvor kommunene må tilrettelegge for tverrfaglig samhandling mellom tjenester på systemnivå og i enkeltsaker.

Målet med reformen er at barn og unge som trenger det skal få rett hjelp til rett tid, og å styrke kommunens arbeid med forebygging og samarbeid på tvers av tjenester. Lov om barneverntjenester § 3-1 hjemler kommunens overordnede ansvar for det forebyggende arbeidet mot omsorgssvikt og forebygging av atferdsvansker, og utarbeidelsen av denne planen.

3. Begrepsavklaring

Hva er omsorgssvikt og atferdsvansker?

Begrepene «omsorgssvikt» og «atferdsvansker» brukes i lov om barneverntjenester som grunnlag for de mest omfattende barneverntiltakene, jfr. §§ 4-12 og 4-24. Denne planen er laget for å forebygge at slike tiltak blir nødvendige, og gi flere barn og unge tidlig hjelp.

Lov om barneverntjenester § 3-1 beskriver hvordan planen skal lages, og vi har lagt følgende forståelse av begrepene til grunn for dette arbeidet:

Omsorgssvikt

Barn eller ungdom som lever under forhold som skader helse og utvikling.

Atferdsvansker

Barn eller ungdom som viser handlinger eller uttrykk som hindrer eller forsinker deres utvikling, læring og sosialt samspill med andre.

Mens omsorgssvikt knyttes til forhold hos omsorgspersoner/foresatte, knyttes atferdsvansker først og fremst til forhold ved barnet eller ungdommen selv. Det er likevel viktig å understreke at begrepene er nært knyttet sammen. Selv om atferdsvansker typisk defineres med utgangspunkt i barnet eller ungdommen selv, er dette også påvirket av forhold i omgivelsene. Det er derfor slik at forebyggende tiltak mot omsorgssvikt eller mot utvikling av atferdsvansker påvirker begge forhold og kan være vanskelig eller unaturlig å skille. Tiltakene i denne planen framstilles samlet.

4. Overordnede mål og strategier

Strategien tar utgangspunkt i statlige mål for oppvekstreformen, samt Gildeskål kommunes mål og strategier fra kommuneplanens samfunnsdel.

4.1 Mål for barnevernsreformen, herunder oppvekstreformen

Hovedmål:

- ✓ Flere barn skal få rett hjelp til rett tid der de bor

Delmål:

- ✓ Forebygging og tidlig innsats
- ✓ Helhetlige tjenestetilbud
- ✓ Samarbeid på tvers av sektorer
- ✓ Kommunal styring
- ✓ Samarbeid på tvers av kommuner

4.2 Kommuneplanens samfunnsdel 2020–2032

Visjonen for Gildeskål kommune er, «Levende samfunn fra hav til fjell».

Gildeskål kommune har valgt ut følgende fokusområde for å skape gode levekår for perioden 2020–2032:

Sammen skaper vi fremtiden

- Helhetlig og kunnskapsbasert arbeid i kommuneorganisasjonen

Like muligheter til gode liv for alle

- Alle skal ha en oppvekst der de opplever mestring, tilhørighet, inkludering og aktivitet
- Styrke foreldres mulighet til å gi barn en trygg og god oppvekst
- Sikre tidlig innsats på tvers av tjenestene
- Sikre at barn og unge har fritidstilbud og møteplasser som fremmer glede, mestring og fellesskap

Robuste tettsteder

- Alle skal bo godt i rause og aktive lokalsamfunn

5. Utfordringsbilde i Gildeskål

Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2024 – 2027 påpeker at det største folkehelseutfordringene i Gildeskål er:

- Befolkningssammensetning med økende andel eldre og færre i yrkesaktiv alder
- Psykisk helse og rus alle aldersgrupper
- Trivsel barn og unge (skole og fritid)
- Inaktivitet, overvekt og fedme

Ungdata gjennomført i 5. – 7. klasse og 8. – 10. klasse i 2022, viser at de aller fleste barn og unge har det bra, samtidig som resultatet fra 8. – 10. klasse viser at barn og unge ikke har det like bra som i 2019. Trenden vi ser i Gildeskål er den samme som nasjonalt, men Gildeskål kommer generelt litt dårligere ut sammenliknet med Nordland og Norge, når det gjelder fornøyd med lokalmiljøet og skolen, det å ha en fortrolig venn, psykiske plager og rus, og deltakelse på organiserte fritidsaktiviteter.

Gildeskålbarna sine svar på en god voksen

Bryr seg

- Forstår, støttende, hyggelig, omsorgsfull, stiller opp

Passer på

- Tar vare på, til å stole på, hjelper

Lytter

- Tålmodig, forklarer når en ikke forstår, behandler oss med respekt

Dette sier ansatte som jobber for og med barn og unge i Gildeskål om en god oppvekst Trygghet og trygge rammer hjemme, i barnehage, i skole og i fritid

- At de opplever seg sett og ivaretatt av voksne som griper tak når det trengs
- At de opplever å ha venner og fritidsaktiviteter
- Et godt nettverk av voksne rundt barnet, eks. besteforeldre, naboer og venner
- Frihet til å leke og utfolde seg i nærmiljøet og i naturen

Dette sier foreldre i Gildeskål om en god oppvekst

Inkludering, trygghet og kjærlighet

- Barn blir sett og hørt og utfordret
- Et godt hjem, en god skole, god barnehage
- Tilstedeværelse av ansvarsfulle voksne
- Trygt miljø for alle unge med dyktige og engasjerte voksne
- Opplevelse av å få utfolde/utfordre seg som barn igjennom aktiviteter
- Familien kan oppleve noe sammen
- Barna har gode folk rundt seg både i skolen og fritiden

Dette sier virksomheter og frivillige lag og foreninger om en god oppvekst i Gildeskål

Inkludering, trygghet, omtanke og engasjement

Gode tiltak: God informasjon, åpne fellesarenaer/møteplasser, samarbeid hvor kommunen har en koordinerende rolle og transport mellom bygdene.

7. Forebygging av omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker

Forebygging av omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker er et kontinuerlig og langsiktig arbeid. Det kan være utfordrende å måle positiv effekt av forebyggende tiltak, men det betyr ikke at de ikke virker. Foresatte, virksomheter, tjenester, lag og foreninger er alle bidragsyttere for å forebygge omsorgssvikt og atferdsvansker. Gode lek- og læringsmiljø med kompetente voksne bidrar til grunnleggende trygghet, livsmestring og tilhørighet.

7.1 Risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer i barns oppvekst

Tegn og signaler er en usikker måte å fange opp barns risiko for omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker.

Kunnskap om risikofaktorer fanger i større grad opp risikoutsatte barn, enn barnets symptomer.

Risikofaktorer

- Skadelige omsorgsformer som mangel på mat, klær, omsorg og et trygt sted å bo
- Alvorlige krenkelser som vold, psykisk vold og seksuelle overgrep
- Emosjonell utilgjengelighet/fjernhet hos foreldre
- Rusmiddelbruk blant foresatte
- Alvorlige former for psykiske lidelser hvor barn blir pårørende
- Utviklingsvansker som ikke blir forstått og hjulpet som ADHD, utviklingshemming, dysleksi og lærevansker
- Skadelig psykososialt miljø i barnehage og skole som mobbing, manglende voksenstøtte, stor voksen utrygghet eller manglende oppfølging
- Levekårsutfordringer som boligforhold, fattigdom, sykdom, belastninger i familien
- Barn med psykiske og fysiske funksjonsnedsettelse er mer sårbare og mer utsatt for risikosituasjoner, vold og overgrep enn andre barn

Beskyttelsesfaktorer

- Å ha en venn
- En fritidsarena hvor de kan oppleve mestring og glede
- Sosial tilpasning slik at barnet sosialiseres inn i gode rutiner, godtar grensesetting, er sosialt inkludert og har gode skolefaglig prestasjoner
- God foreldreomsorg gjennom god omsorgsutøvelse
- Jobb og sosialt nettverk for foreldre
- Hjelp barn til å fungere språklig, sosialt, og å få til motorikken

Positivt selvbilde innen 10-års alder

Forebygging bør skje før barnet er 10 år. Klarer vi å være god på beskyttelsesfaktorer, er mulighetene gode for at barn ser lyst på fremtiden, liker seg selv og har mestringstro.

8. Forebyggende innsats

Vi deler forebygging inn i tre ulike innsatsområder; universell, selektiv og indikert:

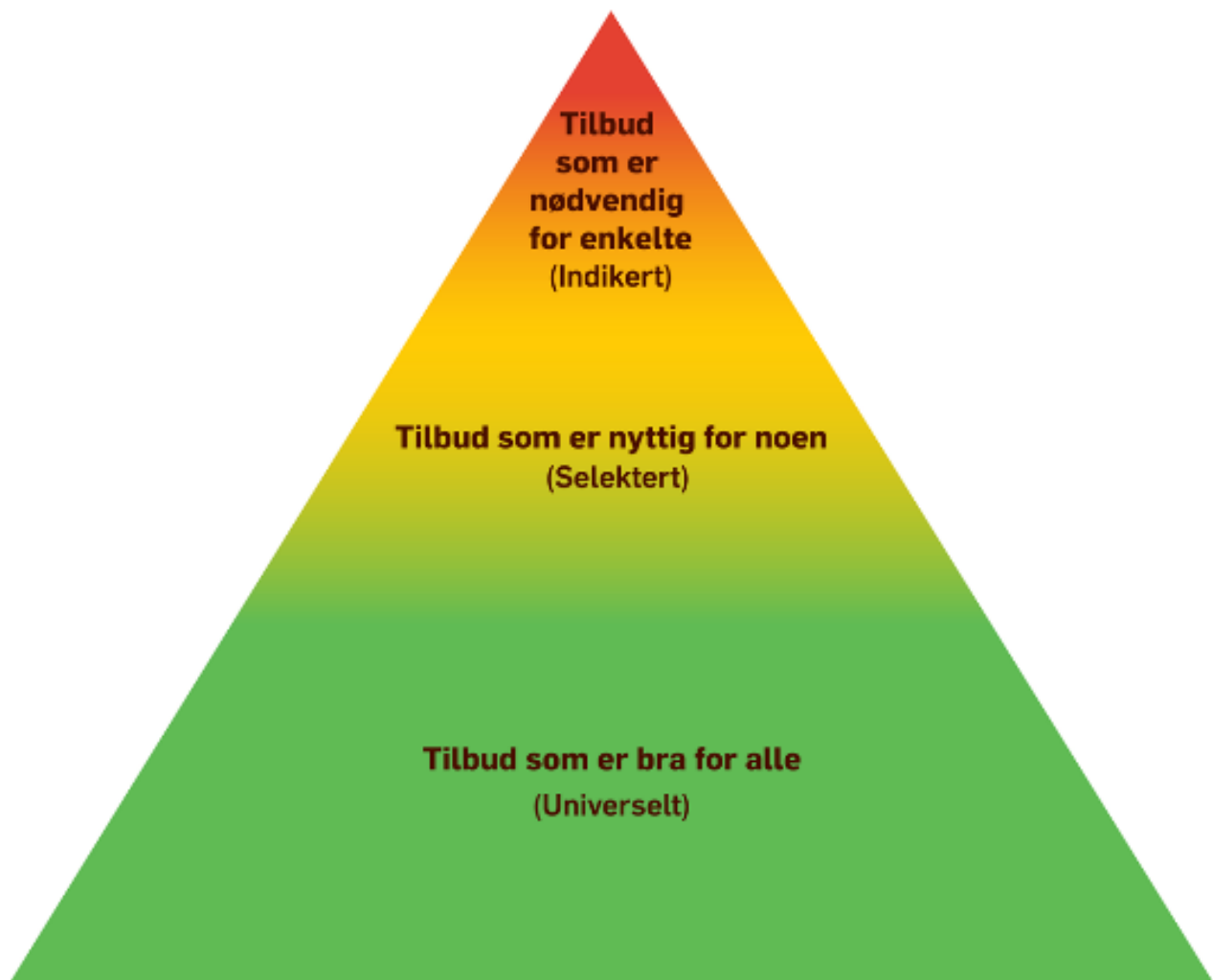
Universelle tiltak er helsefremmende/byggende innsats rettet mot alle for å skape glede, vekst og trivsel. Vi venter ikke og ser, men gjør noe aktivt for å styrke oppvekstforholdene. Eksempler på dette er fritidsklubber, ferieaktiviteter, leksehjelp, frivillige organisasjoner med mer.

Selektive tiltak er målrettet innsats for grupper eller enkeltpersoner som har økt risiko for å utvikle vansker, eller har begynnende vansker.

Vi skal fange opp tidlig og sette inn riktig hjelp for risikoutsatte barn, unge og deres familier.

Indikerte tiltak er målrettet og systematisk innsats for enkeltpersoner eller grupper med identifiserte problem/utfordringer.

Det bygges på familiens ressurser, mobilisering av nettverk og samordning av tjenestene

Tidlig forebyggende innsats kan settes inn på alle nivå (rundskriv Q-16/2013 og Bufdirs tjenestekatalog – hjelpetiltak). Det kommunale ansvaret for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker omfatter både generelle forebyggende tiltak (universell forebygging) og tiltak som er rettet mot bestemte grupper (selektiv forebygging). Indikerte tiltak/behandling er det i hovedsak barneverntjenesten, og helse og spesialisthelsetjenesten som har ansvar for.

8.1 Eksisterende forebyggende innsats

I tabellen under gis en oversikt over forebyggende tjenester og tiltak inndelt i de ulike tiltaksnivåene beskrevet over. Nivåene har ofte glidende overganger og noen tiltak vil passe under flere kategorier. For å unngå repeterende tiltak beskrives de kun på universelt nivå.

Universell forebygging – tiltak som er bra for alle

Tiltak	Aldersgruppe	Innhold	Ansvarsområde (sektor)
Kommunalt tverrfaglig team	0 – 18 år	Møtearena for sektorovergripende koordinering og utvikling av tjenester til barn og unge. Målsetting: Utdfordringer på oppvekstområdet fanges opp og løses tidlig. Felles beslutninger forplikter de involverte enhetene.	Familie, oppvekst og kultur i samarbeid med Helse og omsorg
Fastlege	0 – 18 år	Alle innbyggere i Gildeskål har rett til en fastlege.	Helse og omsorg
Kommunepsykolog	0 – 18 år	Bidrar til å styrke det helsefremmende og forebyggende arbeidet, samt støtte det tverrfaglige samarbeidet, veiledning til ansatte, veiledning av barn og unge.	Helse og omsorg
Jordmortjeneste	Svangerskap	Alle gravide får tilbud om oppfølging av jordmor i svangerskapet.	Helse og omsorg
Foreldreforberedende kurs	Svangerskap	Alle kommende foreldre får tilbud om gratis foreldreforberedende kurs.	Helse og omsorg
Tidlig inn	0 – 2 år	Forebyggende tiltak rettet mot gravide og småbarnsforeldre, innen rus, psykisk helse, vold og overgrep.	Helse og omsorg
Helsestasjonsprogrammet	0 – 5 år	Gildeskål helsestasjon følger helsestasjonsprogrammet, og tilbyr regelmessig konsultasjoner og oppfølging.	Helse og omsorg
Barnehage	0 – 5 år	Alle barnehagene i Gildeskål jobber ut fra et felles verdigrunnlag og etter rammeplan for barnehage.	Familie, oppvekst og kultur
Grunnskole	6 – 16 år	Alle skolene i Gildeskål jobber ut fra et felles verdigrunnlag og ut fra læreplanen L20.	Familie, oppvekst og kultur
Skolefritidsordning	6 – 10 år	Fritidstilbud utenom den ordinære skoledagen. Jobber ut fra rammeplan for SFO. Skal styrke det totale oppvekstmiljøet for barn fra 1.-4.trinn.	Familie, oppvekst og kultur
Leksehjelp	6 – 16 år	Hjelp til leksearbeid.	Familie, oppvekst og kultur
Skolehelsetjenesten	6 – 18 år	Helsesykepleier er til stede på alle skoler og den lokale videregående skolen, tilbud også til lærlinger.	Helse og omsorg
Helsestasjon for ungdom	13 – 23 år	Gratis lavterskeltilbud for ungdom. Ukentlig åpningstid. Særlig fokus på seksuell helse, prevensjon, kjønnsidentitet og psykisk helse.	Helse og omsorg
Ungdomsklubb	13 – 18 år	Et uformelt og rusfritt møtested for og i lag med ungdom, ukentlig.	Familie, oppvekst og kultur
Foreldrekafe	0 – 18 år	Møtepunkt for alle foreldre med foreldreaktuelle temaer på agendaen, fire ganger i året.	Familie, oppvekst og kultur
Kulturskolen	6 – 18 år	Opplæring innen musikk, kunst og dans.	Familie, oppvekst og kultur
Frivillige organisasjoner	0 – 18 år	Gildeskål kommune legger til rette for samhandling med frivillige lag og foreninger som jobber for å fremme	Familie, oppvekst og kultur

		barn og unges fysiske og psykiske helse.	
Gildeskål Frivilligsentral	0 – 18 år	Ansvar for BUA i alle kretsene, informasjon om aktivitetstilbud, og aktiviteter for barn og unge.	Familie, oppvekst og kultur
Folkehelsekoordinator	0 – 18 år	Jobber forebyggende på flere nivåer, planarbeid, oversikt over helsetilstand, deltar i tverrfaglig samhandling.	Familie, oppvekst og kultur
Friluftsskole	10 – 13 år	Årlige aktivitetstilbud for barn og unge i sommerferie/høstferie.	Familie, oppvekst og kultur
Ung jobb	Fra det året man fyller 14 år – 17 år	Bidrar til at ungdom får arbeidserfaring gjennom sommerjobb.	Alle sektorer, politiske og øvrige samarbeidspartnere

Selektiv forebygging – tiltak som er nyttig for noen

Tiltak	Aldersgruppe	Innhold	Ansvarsområde (sektor)
Tverrfaglige team i skole og barnehage	0 – 16 år	Samhandlingsmøter i alle skoler og barnehager der PPT, helsestasjon og skolehelsetjeneste deltar.	Familie, oppvekst og kultur i samarbeid med Helse og omsorg
Tjeneste for psykisk helse og rus	0 – 18 år	Oppfølging til personer med utfordringer knyttet til psykisk helse og rus.	Helse og omsorg
Barnevern	0 – 18 år	Deltar i kommunalt tverrfaglig team og jevnlig i tverrfaglige møter i skoler og barnehager.	Familie, oppvekst og kultur i samarbeid med Helse og omsorg
Ekstra foreldresamtale	1 – 16 år	Ved utfordringer kan det gjennomføres ekstra foreldresamtaler i barnehage og skole.	Familie, oppvekst og kultur
PPT	1 – 16 år	Kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling i barnehage og skole.	Familie, oppvekst og kultur
Krisesenter for Salten	0 – 18 år	Krisesenteret i Salten er lokalisert i Bodø. Krisesenteret er et lavterskeltilbud for volds- og overgrepsofsatte mennesker og deres barn uten krav om timebestilling eller henvisning. Veiledningsvirksomhet til tjenesteapparatet og utsatte.	https://bodo.kommune.no/Krisesenteret/
Statens barnehus	1 – 18 år	Statens barnehus tilbyr råd og veiledning ved mistanke om vold eller seksuelle overgrep. Statens barnehus er et tilbud til barn og ungdom som kan ha vært utsatt for, eller vært vitne til vold eller seksuelle overgrep, der det foreligger en politianmeldelse.	Hjem Statens Barnehus
Familievernkontor i Bodø	0 – 18 år	Familievernkontoret jobber for å styrke familier, slik at barn og foreldre kan finne tilbake til en god hverdag.	https://www.bufdir.no/familie/familievernkontorer/oversikt/bodo/
Felles Ansvar	0 – 18 år	Gratis lavterskeltilbud for ungdom i Salten. Tilgjengelig for alle rundt ungdommen. Fokus på veiledning/tverrfagligarbeid. Nettverk av samarbeidspartnere Holder foredrag for ungdom og foresatte.	Felles Ansvar i Salten

Indikert innsats – tiltak som er nødvendige for enkelte

Indikert forebygging er strategier og tiltak rettet mot enkeltpersoner der risikofaktorer og/eller konkrete problem er observert eller opplevd. Barneverntjenesten, helse- og omsorgstjenesten og spesialisthelsetjenesten har gode tiltak retta mot vansker hos barn/unge/familien. Barneverntjenesten har ansvar for å iverksette hjelpetiltak når barnet eller familien sitt behov for hjelp har en sammenheng med omsorgssituasjonen eller atferden til barnet.

Tiltak	Alders gruppe	Innhold	Ansvarsområde (sektor)
Ansvarsgrupper	0 – 18 år	Se beskrivelse for samhandling og tidlig tverrfaglig innsats.	Helse og omsorg Familie, oppvekst og kultur
Barnekoordinator	0 – 18 år	Koordinerende enhet - Gildeskal kommune (gildeskal.kommune.no)	Helse og omsorg
Barnevernstiltak	0 – 18 år	Barneverntjenesten i kommunen har til oppgave å sikre forholdene til barn og ungdom som har særlige behov i forhold til omsorg, trygghet og personlige utfordringer. Barnevernet skal arbeide for å sikre barns utvikling og interesser gjennom samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer.	Kommunene Bodø og Gildeskal har etablert felles barneverntjeneste fra 01.01.2020. Bodø kommune administrerer denne tjenesten. Alle henvendelser skal gå til Bodø. https://www.gildeskal.kommune.no/barnevern.583145.no.html
Spesialisthelsetjenesten	0 – 18 år		
Psykososialt kriseteam	0 – 18 år	«Kriseteam helse og sosial» skal være en ressurs i tillegg til den bistanden som ytes gjennom det ordinære tjenesteapparatet. Kriseteamet starter sitt arbeid etter at «blålys»-etatene, nærmere bestemt politiet, har avklart situasjonen, og skal bidra til å bearbeide opplevelser ved krisereaksjoner.	Helse og omsorg
Avlastning / støttekontakt	0- 18 år	Støttekontakt - Helsenorge Avlastningstiltak - Helsenorge	Helse og omsorg
BPA	0-18 år	Brukarstyrt personleg assistanse (BPA) - Helsenorge	Helse og omsorg
Fysioterapi og ergoterapi	0-18 år	Målet med tjenesten er at kommunens innbyggere skal kunne oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltagelse. Ansvarsområder: Forebyggende og helsefremmende arbeid. Kartlegging, behandling, trening og veiledning. Habilitering og rehabilitering. Faglig ansvar for hjelpemidler og tilpasning av bolig / omgivelser.	https://www.gildeskal.kommune.no/fysioterapi-ergoterapi-og-rehabilitering.591288.no.html

8.2 Foreslått forebyggende innsats

Universell forebygging

Tiltak	Aldersgruppe	Innhold	Ansvarsområde (sektor)
Småbarnstreff	0 – 2 år	Månedlig møteplass for småbarnsforeldre og barn.	Helse og omsorg
Foreldreveiledningsprogram som trener foreldreferdigheter	0 – 18 år	Kommunen prioriterer systematisk arbeid med foreldreveiledning, innebær opplæring av ansatte, og tid til å gjennomføre kurs.	Familie, oppvekst og kultur i samarbeid med Helse og omsorg
Folkehelse og livsmestring som tverrfaglige tema i skolen	6 – 16 år	Opplæring og gjennomføring av de nasjonale programmene Snakkemedbarn.no og Jeg vet.	Familie, oppvekst og kultur i samarbeid med Helse og omsorg
Barns stemme og medvirkning	0 – 18 år	Barns beste vurdering og rett til å bli hørt. Utarbeide felles standard for medvirkning. Opplæring i medvirkning og systematisk arbeid med medvirkning.	
En god venn	1 – 18 år	Vennskap som tema i tiltak og aktiviteter for barn og unge. Voksenstøtte for å inkludere alle barn, og hjelpe de slik at alle får en venn.	Alle sektorer
Evalueringsrutiner		Regelmessig evaluering og justering av eksisterende forebyggende tiltak.	Alle sektorer, politiske og øvrige samarbeidsparter

Selektiv forebygging

Tiltak	Aldersgruppe	Innhold	Ansvarsområde (sektor)
Ansvarsgrupper	0 – 18 år	Tverrfaglige team/ansvarsgrupper som følger opp barn og unge med utfordringer knyttet til psykisk helse og/eller rus, og nettverket rundt.	Helse og omsorg i samarbeid med Familie, oppvekst og kultur
Barn og unges helsetjeneste	0 – 18 år	Samhandlingsforløp for de sju vanligste psykiske helseplagene hos barn og unge. Følger opp ny veileder for psykisk helse barn og unge.	Helse og omsorg i samarbeid med Familie, oppvekst og kultur
Kompetanseheving tverrfaglig samhandling	0 – 18 år	Utvikle tverrfaglig kompetanseprogram «Tryggere voksne, tryggere barn».	Familie, oppvekst og kultur i samarbeid med Helse og omsorg
Foreldreveiledning	0 – 18 år	For risikoutsatte barn og unge.	
NAV	0 – 18 år	Utarbeide samarbeidsavtale omkring tverrfaglig samhandling. NAV er spesielt oppmerksomme på barn og unge.	Helse og omsorg og NAV

11. Ressurser

Veileder: [Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier - Helsedirektoratet](#)

[Hvordan forebygge omsorgssvikt og adferdsvansker? | Statsforvalteren.no](#)

[Medvirkningshandboka 2021.pdf \(barneombudet.no\)](#)

Kommunale planer og veiledere til arbeid med planen:

- Handlingsplan for trygt og godt barnehage- og skolemiljø (compilo)
- Håndbok i begynneropplæring, Gildeskål kommune
- Informasjon og mandat kommunalt tverrfaglig team (compilo)
- Beskrivelse og retningslinjer for tverrfaglig team i barnehage og skole (compilo)
- Veiledere både helse og oppvekst
- Veileder skolefravær (compilo)